

den, die in Nederland tot Nederlands eigen schade, wel eens al te weinig bekend zijn. Een van hen, een van de uitnemendste, was de Amerikaansche hoogleraar B. B. Warfield, dien men den Kuyper, of als men let op het karakter van zijn werk, beter den Bavinck van de Presbyteriaansche Kerk in Amerika kan noemen.

Hier volgen eerst eenige levensbijzonderheden, ontleend aan de Christelijke Encyclopaedie. Warfield werd geboren in 1851 en overleed in 1921. Hij studeerde behalve in Amerika ook in Duitschland. Eerst was hij hoogleraar in de exegese van het Nieuwe Testament aan het Western Theological Seminary. Sinds 1887 hoogleraar in de systematische theologie te Princeton, alwaar hij de Gereformeerde dogmatiek onderwees. Hij had de Gereformeerde belijdenis hartelijk lief en was een man van grooten ijver en bekwaamheid.

Voor zoover ons bekend is, heeft Warfield geen groot werk geschreven. Maar uit zijn pen kwam een groot aantal keurige tijdschriftartikelen, vooral over dogmatische en Nieuwtestamentische onderwerpen. Na zijn dood werkt een commissie om die artikelen gebundeld uit te geven. En het vijfde deel van de reeks, dat evenals de andere deelen op zichzelf volledig is, ligt thans voor ons.

Gelijk de titel aanduidt geeft dit deel artikelen over Calvin en het Calvinisme. Ik zou die artikelen dadelijk in twee deelen willen verdeelen. Tot de eerste reeks breng ik een viertal en wel die handelen over Calvijn's leer van de kennis van God, Calvijn's leer van God, Calvijn's leer van de Drieëenheid, Calvijn's leer van de Schepping. Een tweede groep omvat dan drie artikelen, onder de titels: Johannes Calvijn, de man en zijn werk, Calvinisme en Over de letterkundige geschiedenis van Calvijn's Institutie.

Iets over de eerste reeks artikelen te schrijven is zeer moeilijk. We zijn zelf Gereformeerd en eeren Calvijn als onzen geestelijken vader. Daarom wanneer we deze artikelen van Prof. Warfield over de leer van Calvijn lezen, dan zijn we thuis. We stemmen toe, wat we in ons opnemen. Een beoordeeling is alleen mogelijk na een uiterst nauwgezette studie van Calvijn, want het komt op de kleinigheden aan. Heeft Warfield Calvijn goed beoordeeld? In het algemeen zeg ik, zeer zeker, gesteld, dat wij Calvijn goed beoordeelen. Verder kan ik hier niet gaan. De bedoeling van Warfield was de leer van Calvijn bekend te maken aan hen, die haar niet meer kenden. En daarin is de Amerikaansche geleerde zeker geslaagd.

Het is wel eens aardig vergelijkingen te maken. Het artikel over de kennis Gods spreekt ook zeer uitvoerig over de inspiratie. Dezer dagen promoveerde aan de Vrije Universiteit Dr D. J. de Groot met een proefschrift getiteld: Calvijn's opvatting over de inspiratie der Heilige Schrift. Zie ik wel, dan komt — ik spreek over de hoofdzaken en niet over kleinigheden — het oordeel van Dr de Groot met dat van Prof. Warfield overeen.

Een ander karakter draagt de tweede reeks der artikelen. Ik stel voorop, dat ik ook hier niet over kleinigheden spreek en er niet voor in sta, dat er in de beweringen van Prof. Warfield niet eens een onjuistheid is ingeslopen. Om dat te kunnen uitspreken moet men man van het vak zijn, en al wat Warfield deed, zelf doen of hebben gedaan.

Het eerste artikel geeft een mooi overzicht over het leven en het werk van Calvijn. We hebben zeer onlangs naar aanleiding van 't boek van Dr Meeter gesproken over het karakter van het Calvinisme. Daarover handelt kort en krachtig (het stuk is oorspronkelijk een Encyclopaedie-artikel) het zesde der hier gebundelde artikelen. Het doet goed te merken, dat de Amerikaan Warfield ook Nederlandse werken kende en gebruikte. Dr Kuypers Stone-lezingen heeten an admirable statement. Mij persoonlijk boeide vooral het laatste artikel, dat verlicht met een groot aantal prachtige facsimiles, de geschiedenis van de uitgaven en vertalingen van Calvijn's Institutie verhaalt. Dit stuk bevat heel wat, dat den meesten van ons minder bekend zal zijn, terwijl de andere artikelen zich meer op bekend terrein bewegen. Nauwkeurig worden hier allerlei drukken beschreven en besproken.

Vraagt men naar de beteekenis van dezen bundel opstellen van Warfield, dan zou ik willen zeggen, die is deze, dat hier in een wereldtaal een aantal goed geschreven en goed gedocumenteerde opstellen over Calvijn en het Calvinisme worden geboden. Dat is van groote beteekenis.

Maar er is nog een punt te noemen. Er is een strijd om Calvijn. Wie verstaat Calvijn goed? Kuyper, Haitjema, Barth, Brunner? Ik voor mij ben door dit boek van den Amerikaanschen geleerde bevestigd in de meening, dat Kuyper zich met meer recht Calvinist noemde, dan anderen, die ook op dien naam aanspraak maken. Daarom is dit boek van de hand van één, die niet van de Nederlandsche „Neo-calvinisten" afhankelijk is, ook voor Nederland van groot belang.

F. W. GROSHEIDE.

II PERSCHOUW II

Waar wordt „gescholden“?

In het „Algemeen Weekblad“ wordt door Ds Noordmans geschreven over een medewerker aan hetzelfde blad, naar aanleiding van diens uitlatingen over het Barthianisme. In het algemeen heeft de volgende opmerking van Ds Noordmans wel iets te zeggen:

De steller van het stukje heeft blijkbaar verdriet beleefd van de jongste theologische evoluties. Hij spreekt over schelden en razernij. Wie? Waar? Ik herinner me niet, dat in de theologen-wereld ten onzent zoo iets heeft plaats gehad als omstreeks het jaar 80 in de letterkunde.

Inderdaad, de theologen hebben den naam van „schelden“; dies draalen vooral de irenische heeren „van de Kunst“ — den goeden niet te na gesproken — dan ook hun pas gefotografeerde hoofd zeer zichtbaar om, zoodra zij, op weg naar de plaats, waar zij „uit eigen werk zullen lezen“, er een van dat theologenslag tegenkomen. Maar, niet alleen omstreeks '80, doch ook nog nu, wordt nergens meer „gescholden“, dan in hun kring...

Barth niet meer in de mode?

Bovenbedoelde medewerker v. h. „Alg. Weekbl.“ (de schrijver van „Oog en Oor“) had beweerd, dat Barth niet meer in de mode was, en het Barthianisme alweer uit den tijd. Zijn opmerking, tegen welke Ds Noordmans in verzet kwam, wordt thans aldus toegelicht door den auteur zelf:

Het is bekend, dat er modeverschijnselen bestaan. Bepaalde boeken, zooals het boek van Spengler e.a., worden een tijd lang door allen geprezen, en daarna vergeten. Bij uitingen als deze kan men dit modieuze verdragen. Maar het wordt uitermate pijnlijk en volstrekt onaannemelijk, zoo niet erger, wanneer het getuigenis van een groep mannen door een meerderheid die dit getuigenis eerst als Godsgetuigenis heeft geëerbiedigd, op precies dezelfde wijze wordt behandeld. Toch is dit geschied. Een gansch zeer groot heil beweerd door Barth's getuigenis van het Woord van God te zijn gegrepen. Wie bezwaren had, werd hij Van der Palm en Beets ingedeeld. Nu is Barth bij de meesten hunner niet actueel meer. De opmerking is dus volkomen gewettigd, dat de massa der zoogenaamde Barthianen meer begrip bleek te hebben van het modieuze dan van het existentiële.

Als Elia of Johannes de Dooper terugkeerden, zouden zij tegenwoordig na een tijdje ook niet actueel meer zijn.

Precies als in de bioscoop.

Natuurlijk heeft de schrijver gelijk, als hij beweert, dat er menschen zijn, die louter uit modezucht grepen naar Barth. Dat hebben wij zelf in dit blad ook gezegd; maar toen deden wij dat in een bepaald verband, en daarom was dat toen erg onbehoorlijk van ons, en werd het natuurlijk niet geloofd, totdat het dan nu in een „algemeen“ blad, dus zonder dat lastige bepaalde verband, gezegd werd...

Maar dat voor het overige het Barthianisme voorbij is, daarvan gelooven wij niets. Daarvoor is het veel te „algemeen“, veel te „verbindend“, veel te „gemakkelijk“, en in die gemakkelijkheid zoo onschadelijk voor de reputatie, omdat het immers roept tegen alle gemakzucht? Bovendien zijn er ook nog ernstige Barthianen, die weten, wat zij willen. Wie weten wil, of het Barthianisme voorbij is, moet maar eens een poosje leerlingen van Barth op hun preekstoel hooren. Of maar eens hun „meditaties“ in buitenlandsche kerkbladen lezen. Een duitsche dominee schreef wel in de „Christliche Welt“, dat een dominee op het platteland niet veel aan het Barthianisme heeft in zijn preek, maar we gaan toch immers tegenwoordig verloren vanwege gebrek aan platland? We worden allemaal stad. En de „stad“ leeft altijd van het laatste nieuwtje; ook de stichtelijke wijk in de „stad“. Die „stads“wijk heet „kerk“, het stadsbestuur zegt het zelf. En nu vraagt héel de stad al minder naar houvast; ze wordt er al banger voor. Daarom zal het Barthianisme nog een toekomst hebben, met kwade gevolgen; gevolgen, waarvoor slechts ten deele Barth zelf aansprakelijk is. En voor een zeer groot deel het „algemeene“ volk aansprakelijk is. En alle lieden, die, al of niet achter Barth of onze „interkerkelijken“ aan, bang zijn voor elk bepaald verband.

Vrijzinnig protest tegen een onjuiste onderscheiding.

In „De Hervorming“, vrijzinnig, wordt gerecenseerd een kinder-kalender 1932:

Op de achterzijde van het schild krijgen wij twee proeven van bewerking: voor iederen dag een korte tekst of spreuk, met een kleine toelichting of een beknopt verhaaltje. Een luidt aldus: „God liefhebben bestaat niet in trouw naar de kerk gaan en bidden en psalmen zingen, maar in het blijmoedig aanvaarden van wat je wordt opgelegd, in het helpen van anderen, in het trouw vervullen van je werk en je plichten — ook de allerkleinste kleinigheden — en goed en waar en standvastig te zijn.“

De redacteur, Ds Drijver, zegt hiervan:

Een bekend emeritus-predikant, die op catechetisch terrein zijn sporen zeker verdiend heeft, heeft in een brief aan onze redactie zijn afkeur uitgesproken over

het negatieve eerste deel van dit kinderpreekje. „Er is — merkt hij op — al meer dan vijftig jaren in dien geest gepreekt en geschreven, zeer tot schade van het gemeentelijk leven“. Allerlei groepen — gaat hij voort — zien wel de beteekenis van bijeenkomsten op den Zondagmorgen en van het onderhouden van vormen in.

Inderdaad, de gewraakte aanhef van het stichtelijk woordje op 10 November had beter anders geluid. Luther, op wiens geboortedag het aan den wand verschijnt, zou zooals het er nu staat, meer voor het tweede dan voor het eerste gedeelte gevoelen. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat vrijzinnige ouders, die met hun kinderen de blaadjes lezen, op 10 November versterkt worden in hun gewoonte niet of zelden ter kerke te gaan.

O.I. is het wel eens goed, zulke klanken (ik bedoel: van dien kalender), die we thans nog naast onze deur vernemen, en och, ook wel binnenshuis, te hooren afwijzen juist van vrijzinnige zijde. Een gelukkige reactie. Indien toch het „kerkgaan“ (goed verstaan) behoort tot „wat je wordt opgelegd“, dan is de vermaning: „ligt niet in kerkgaan, maar in doen wat je opgelegd wordt“, even onjuist gedacht, als b.v. deze: „je vader liefhebben, dat bestaat niet in 'smorgens hem goeien dag te zeggen, maar in datgene te doen, wat een kind betamelijk is“.

Veronderstelde wedergeboorte.

In Middelharnis is aan het eind van een langen weg van domheid en theologische verdwazing een christelijk-gereformeerd kerkje verzeen. Wat nu het speciale daarvan is, och, dat heeft niemand van 't nieuwe kerkje in onze ooren geprofeteerd. Men gaat nu eenmaal varen onder christelijk-gereformeerde vlag, en vlag-inscripties worden door nette menschen niet aan wetenschappelijke exegese onderworpen, zoo men weet; in „wetenschap“ kun je God niet dienen, want weten is een kwestie van het „hoofd“, en God heeft alleen „harten“ geschapen; hoofden en hersenen en zulk spul komt van een lagere demijurg, daar kun je God heelemaal niet mee dienen!

Natuurlijk werd het nieuwe kerkje met zeer veel stichtelijkheid in gebruik genomen. „De Wekker“ geeft er een uitvoerig relaas van, en besluit:

Ds Van Ree ging nu in dankgebed voor. Na het zingen van Ps. 72: 11 en het uitspreken van den zegen ging de gemeente overvoldaan huiswaarts.

Overvoldaan.

Natuurlijk, dat heb je zoo van die veronderstelde wedergeboorte.

Overvoldaan.

Natuurlijk, dat heb je zoo bij de morphineering der zielen.

Hooveel roode stemmen meer volgenden keer?

Hoe is dat dan?

Men maakt tegenwoordig, ondanks de verdraagzaamheid, en den samenwerkingslust van een deel van onze pers en Docent Van der Schuit, speciaal christelijke gereformeerde scholen. „God“ is blijkbaar bezig, ook die scholen „groot te maken“; pluriformiteit en wat daar verder volgt; men herinnert zich de klanken wel. Artikel 2 van het reglement der vereniging luidt volgens „De Wekker“:

Art. 2. Grondslag. Zij (de vereniging) heeft tot grondslag de onveranderlijke waarheid van Gods Woord en erkent, dat de zuivere belijdenis daarvan is uitgedrukt in de drie Formulieren van Eenigheid, zooals die door de Christelijke Gereformeerde Kerk worden verstaan en verklaard.

Zou er niet een man ergens in een of anderen gemeenteraad wezen, die eens publiek en officieel laat vragen om een afschrift van de ten dage der oprichting aanwezige kerkelijke uitspraken, waaruit blijkt, hoe de 3 formulieren door de Chr. Geref. kerk worden „verstaan en verklaard“?

Wie draagt vrucht?

Dr Gunning schrijft in „Pniël“:

Ik mag óók wel eens lachen over de gemakkelijheid waarmee af en toe menschen, die van het saamgestelde leven van een publicist geen flauw benul hebben, deze moeilijkheden „oplossen“. ...toch drukken zij mij. Ik schrijf deze regels in een geheel Roomsche streek. Het wemelt hier van kloosters. Eén is er, waar het bijzonder streng moet zijn en waar de nonnetjes niets doen dan bidden en mediteeren. Ik benijd ze niet, maar ik weet toch niet of het leven bijv. van een toneelrecensent of van een dagbladreporter zooveel vruchtbaarder is.

De vraag is te herleiden tot de andere: wat is ge hoorzaamheid? Ambt?

Hoe een nieuwe bijbelvertaling ontvangen wordt.

In het „Amsterdamsch Bijblad“ van „De Stroom“ (vrijzinnig) schrijft Ds F. Dijkema:

Volgens opdracht van het Nederlandsch Bijbelgenootschap wordt thans gewerkt aan een nieuwe bijbelvertaling. Prof. Grosheide, één der mannen, wien de taak werd opgedragen, heeft op de laatste vergadering van het Bijbelgenootschap te Amsterdam daarover het een en ander meegedeeld in een lezing getiteld: „Hoe een nieuwe Bijbelvertaling ontvangen wordt“. En hij geeft daarop allereerst het antwoord, dat de ontvangst doorgaans slecht is. De massa immers vraagt niet om een nieuwe vertaling. Zij is immers niet op de hoogte van nieuwe ontdekkingen en terwijl de deskundigen weten, dat een vertaling verouderd is, is haar dit onbekend. Maar bovendien is zij vertrouwd met de oude vertaling: de oude taal heeft

voor h
troft h
Deze
lijk st
onvers
het des
hen, d
bespeu
Even l

Maar
ook de
gold va
Vertall
opvatti
van de
richtte
aangel
beschik
Wilt
Blijft

zoo die
hem, E
Vertall
gevoerd
de zoog
Staten-V
meerder
het ver
sterdam
worden
dit aan
Eerst vi
de rede
voorraad
sterdam
de nieuw
verlies c
het niet
zou zijn
Prof. G

vertaling
vertrouw
blijken t
en dat d
besluiten
hangt a
verkelijk
gehouden
van den
kerkelijke
uitsluiten
tekst sta
recht va

Tot zoove
M.I. heeft
doen. O.m
onjuist is, d
wie de Sch
om heen te

In „De St
over den he
kend is, en
meedeelt „zij
werking van
„Opwaartsch

Indien d
dige bijdr
schillen va
van „Opw
vullen mel
Leenderse
tevens van
kenning d
vroeende r

Ik geloof h
argument in
tot de orthod
des Heeren“

Wat ik jar
thans in ande
bode“ hier ee
te schrijven...

We lezen
aanhaltend
blijven in d
Ja zeker, er
diep treurig
weg was om
den Koning
zette; maar i
mogelijk te l
nodige toes
gehaald: „Di
rusten, wach
des geloofs z
„Die geloof
menschen m
halen op een
terzeer daar
iets voor valt
zoo iets doet
aanhaling va
van Petrus i
daar wordt
leren: „Die
Trouwens in
geloof, zal z
David zegt:
uwe geboden